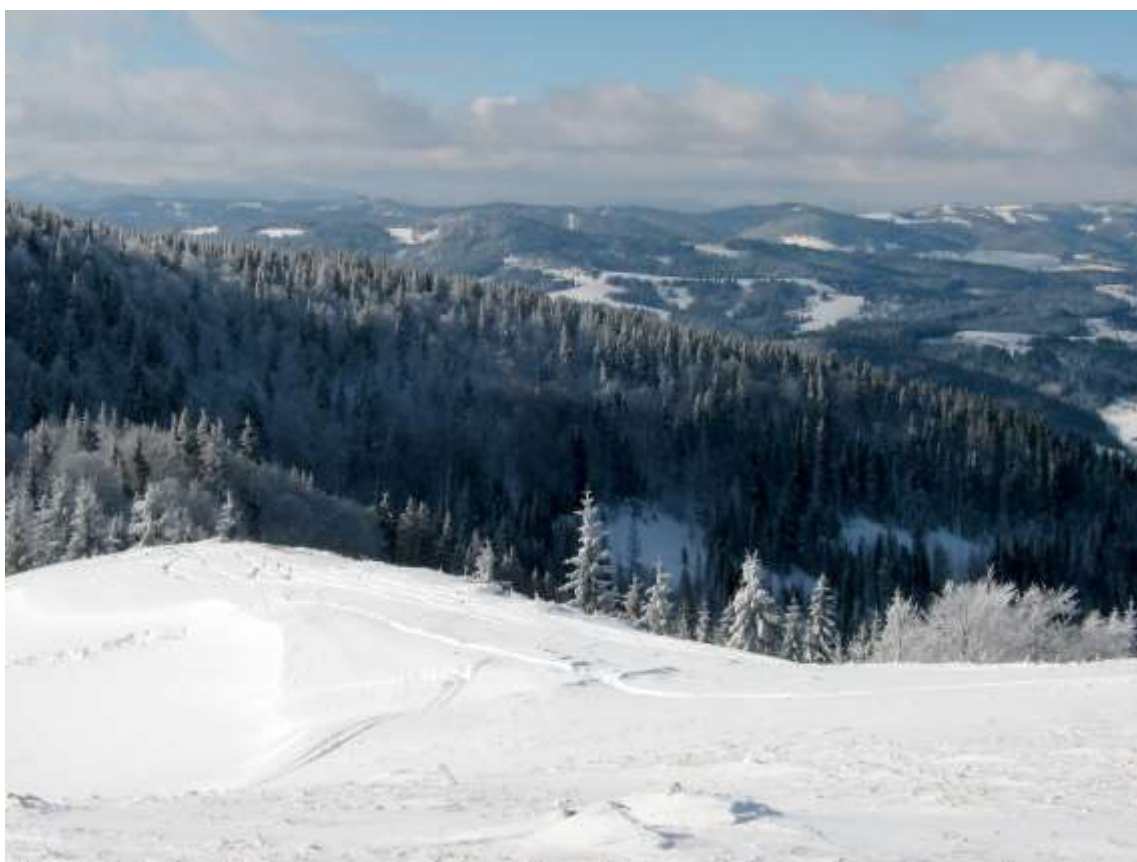

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого - 1 березня 2023 р., м. Харків)**

**Харків
2023**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого - 1 березня 2023 р., м. Харків)**

**Харків
2023**

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852:811

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професор кафедри історії України Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

О.О. Зеленько - к.е.н, доцент, завідувач кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Ю.І. Муромцева – к.е.н., доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

С.В. Некос – к.г.н, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

П.І. Лоцман – к.г.н, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.Д. Холодок – к.наук з держ управління, директор обласного комунального закладу "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму";

Т.Г. Гуцан – к.п.н., доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

Т.С. Коптева – доктор філософії зі спеціальності 103 Науки про Землю, викладач кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 3 від 15.03.2023*

Географія та туризм: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (28 лютого - 1 березня 2023 р., м. Харків) / за заг. ред. Муромцевої Ю. І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2023. – 684 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто освітні тенденції у галузях географії та туризму, проблеми природничої географії, висвітлення реалізації Сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, розглянуто питання про стан і розвиток туризму в світі та Україні, перспективи післявоєнного відновлення і використання туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2023

ЗМІСТ

Розділ 1. Нові виклики та тенденції в сучасній системі освіти України й світу

<i>Л. Б. Заставецька, Т. Б. Заставецький, О.О. Семеген</i> , ЗАСТОСУВАННЯ ПІДХОДІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ.....	12
<i>Т. Г. Сокол, Г. П. Шука</i> ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	20
<i>Т. Г. Назаренко</i> ІНТЕГРАЦІЯ В ШКІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ	24
<i>С. В. Гришко, Т. В. Зав'ялова</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ.....	28
<i>Т. Karpenko, O. Sakhnovska</i> EXAMINATION SYSTEM IN MODERN CHINESE EDUCATION	33
<i>В. С. Яценко</i> МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ ЯК ПРОВОДИТИ ЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	38
<i>М. І. Харламов</i> ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРОЦЕСІ ОСВІТИ	48
<i>І.М. Логовський</i> ВИКОРИСТАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТОЛОГІЯ»	51
<i>О. М. Хорошев</i> ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ.....	54
<i>Л. А. Прохорова, О. В. Непша</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ГЕОЛОГІЧНИМИ КОЛЕКЦІЯМИ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ	60
<i>А. А. Проценко, О. В. Котова, Г. П. Суханова, О. Г. Кириєнко</i> МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИМ ТУРИЗМОМ.....	66
<i>Є. С. Ємельянова</i> ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	69
<i>Е. Т. Соколова, А. К. Свиріденко</i> ГЕЙМІФІКАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	72
<i>В. І. Тригуб Р. В. Деде</i> КЛАСИЧНІ УНІВЕРСИТЕТИ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТА СЬОГОДЕННЯ.....	76

<i>В. З. Мисько, Т. В. Недра</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ГЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВИХОВАНЦЯМИ ТУРИСТСЬКО-КРАСЗНАВЧОГО ТА ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО ВІДДІЛІВ ПЗО.....	84
<i>V. Vlasenko</i> THE ROLE OF FOREIGN LANGUAGES FOR THE CAREER IN TOURISME AND THE STUDENTS EXCHANGE PROGRAMS.....	92
<i>S. Tokar, Y. Yemelyanova</i> THE IMPORTANCE OF FOREIGN LANGUAGE SKILLS IN THE TOURISME SECTOR.....	97
<i>В. Д. Попов</i> ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ.....	103
<i>Д. П. Демчук-Маригіна</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ LEARNING APPS ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ В ШКОЛІ.....	110
<i>А. Е. Мікаїлов</i> ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ ШЛЯХОМ ЗАСВОЄННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	119
<i>Г-М. С. Колесник</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО ГУРТКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	124
<i>Б. В. Голубничий, І. С. Красільник</i> ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	128
<i>В. К. Бабич</i> ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	135
<i>О. В. Скорогод</i> СТРУКТУРА ТА СУЧАСНИЙ СТАН БРИТАНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ.....	140
<i>С.І. Сімакова</i> СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	146
<i>Д.О. Грабчак</i> ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	152

Розділ 2. Природнича географія та науки про Землю

<i>В. О. Фесюк</i> МЕТОДИКА ТА ПРАКТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВТРОФІКАЦІЇ ОЗЕР З ВИКОРИСТАННЯМ ДАНИХ ДЗЗ.....	157
<i>С. В. Буднік</i> ДИНАМІКА ПО ДОВЖИНІ ТА У ЧАСІ МУТНОСТІ ВОДИ У РІЧЦІ СЛУЧ.....	161
<i>В. М. Петлін</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРИРОДНИЧОЇ ГЕОГРАФІЇ ЯК ОСНОВА ВИОКРЕМЛЕННЯ ТУРИСТИЧНО-ГЕОГРАФІЧНИХ РЕСУРСІВ.....	168
<i>Р.Ю.Шевченко</i> КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ІНФРАСТРУКТУРОЮ ГЕОПРОСТОРОВИХ ДАНИХ КАРТОГРАФІЧНОГО РЕСУРСУ ІНТЕРНЕТУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ (НАЦІОНАЛЬНОГО ГЕОПОРТАЛУ ПЗФ УКРАЇНИ).....	172
<i>Н.С. Новотарська, О. В. Лазарева</i> ЕВОЛЮЦІЯ ГЕОДЕЗІЇ ЯК НАУКИ ПРО ЗЕМЛЮ.....	182
<i>T. Basiuk, M. Yakovyshyna, A. Guzyuk</i> DEVELOPMENT OF GEO-TOURISM ON THE EQUIPMENT AS A PREREQUISITE FOR THE CREATION OF GEOPARKS.....	187
<i>А.С. Іващенко, О. В. Лазарева</i> РОЛЬ ГЕОДЕЗІЇ ЯК НАУКИ ПРО ЗЕМЛЮ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ.....	198
<i>О. В. Непша, А. В. Дьячкова, Л. І. Дьячкова</i> ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ҐРУНТІВ АГРОПІДПРИЄМСТВА «РОЗІВКА» МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	201
<i>В. В. Чаленко, Л.В. Недострелова</i> СЕЗОННІ КОЛИВАННЯ КІЛЬКОСТІ ДНІВ З ТУМАНАМИ В ОДЕСІ.....	206
<i>Т. С. Павловська, О. В. Пархомук, О. Є. Нікон</i> ТРИВАЛІСТЬ І ЧАСОВІ РАМКИ КЛІМАТИЧНИХ СЕЗОНІВ НА МЕТЕОСТАНЦІЇ МАНЕВИЧІ (ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ).....	209
<i>Т.А. Музика, Л.В. Недострелова</i> ПРОСТОРОВИЙ РОЗПОДІЛ ВОЛОГОСТІ ПОВІТРЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	215
<i>Т. Д. Прилуцька, П. І. Лоцман</i> СПРИЙНЯТТЯ ЛАНДШАФТУ.....	219

Розділ 3. Реалізація екологічної складової Сталого розвитку та подолання наслідків військових дій в Україні.

<i>І. В. Гукалова</i> ПЛАНУВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОЦЕСИ.....	224
<i>І. М. Постернак, С. О. Постернак, О. С. Постернак</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ.....	231
<i>І. К. Нестерчук, В. В. Саволюк</i> ГЕОЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА РОЗРОБЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.....	241
<i>Ж. І. Бучко, А-Р. В. Чубата</i> РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ «ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН».....	245
<i>О. М. Левада, Я. Ю. Непша</i> СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	250
<i>Л. М. Горбач, В. В. Горбач, Н. М. Мельчук</i> ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ.....	257
<i>Т. С. Коптєва</i> БЕЗПЕРЕРВНА ДІЯ ГІРНИЧОДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ЛАНДШАФТНУ ОРГАНІЗАЦІЮ КРИВОРІЗЬКОЇ ЛАНДШАФТНО - ТЕХНІЧОЇ СИСТЕМИ.....	264
<i>О. В. Скорогод</i> СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ ВИДОБУТКУ КОРИСНИХ КОПАЛИН В ШАХТАХ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ПОРІВНЯННЯ З КРАЇНАМИ СВІТУ.....	271
<i>С. Г. Мельниченко</i> ХАРАКТЕРИСТИКА РИБНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ ДНІПРОВСЬКОГО ЕКОЛОГІЧНОГО КОРИДРУ В МЕЖАХ УКРАЇНИ.....	275
<i>І.К. Нестерчук, П. І. Кривець</i> ГЕОГРАФІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО (ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ) В МЕЖАХ КОРОСТЕНСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	284
<i>С.В. Добровольська</i> ПЕРСПЕКТИВИ ПРОМИСЛОВОЇ РОЗРОБКИ АНАДОЛЬСЬКОГО РІДКОЗЕМЕМЕЛЬНОГО РОДОВИЩА ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ВПЛИВУ ВИДОБУТКУ КОРИСНИХ КОПАЛИН НА ДОВКІЛЛЯ.....	287

Розділ 4. Реалізація соціально-економічної складової Сталого розвитку та подолання наслідків військових дій в Україні

<i>Г.С. Кашина, Н.В. Писаренко</i> ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	292
<i>С.В. Білоус, Т.Б. Завадовський, Н.М. Лемега</i> СФЕРА ПОСЛУГ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ.....	297
<i>О. О. Афоніна</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОКАЗНИКІВ СМЕРТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	303
<i>Ю. І. Муромцева</i> НАСЛІДКИ МІГРАЦІЙ В УКРАЇНІ, ЗУМОВЛЕНИХ РОСІЙСЬКОЮ АГРЕСІЄЮ 2022 РОКУ	308
<i>Т.Карпенко, А. Тertychna</i> PROBLEMS OF GENDER EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UKRAINE.....	317
<i>Л. С. Безугла, М. В. Дворніков,</i> РЕВІТАЛІЗАЦІЯ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ГЕОТУРИСТИЧНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ.....	323
<i>А. М. Іванов</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ.....	326
<i>Н. В. Якименко-Терещенко, В. Д. Холодок</i> СТІЙКИЙ ТУРИЗМ ТА РОЗВИТОК.....	333
<i>Д. В. Кузьмін, С. З. Весперіс</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ КІНЦЕВОГО СПОЖИВАЧА ПОСЛУГ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ 4.0.....	336
<i>Н. В. Мельник, А. В. Мельник, Р. Є. Качаровський</i> ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ НАПРЯМ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ТУРИЗМУ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ.....	342
<i>В. Р. Монастирський, Н. М. Ганич, О. М. Гаталяк</i> СТАНОВЛЕННЯ КУОРТУ ШАЯН НА РИНКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ПОСЛУГ	351
<i>А. В. Ільницька, Г. В. Омельчак</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ЛІКУВАЛЬНО – РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ	357
<i>В. С. Малигіна, В. І. Ячмін</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТУ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ	360

<i>О. В. Тхожевський, Ю. Б. Миронов</i> ВНУТРІШНІЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ.....	365
<i>О. В. Лелюк</i> МОЖЛИВОСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	368
<i>І. Р. Рудакевич</i> ГЕОПРОСТОРОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	374
<i>О. А. Федій, В. О. Яковенко</i> ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПОЛТАВЩИНИ.....	380
<i>І. В. Пархоменко</i> ГЕОГРАФІЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН	384
<i>С. В. Загоруля</i> ТУРОПЕРАТОР «СУЗІР’Я КАРПАТ»: ЕКСКУРСІЙНІ ТА ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	389

Розділ 5. Перспективи розвитку туристичної галузі в Україні й світі

<i>І.Г. Смирнов, С.П. Запотоцький, О.О. Любіцева, Д.Ю. Гринюк</i> АМІШІ – АМЕРИКАНСЬКІ ТА УКРАЇНСЬКІ «СТАРОВІРИ»: ГЕОГРАФІЯ ПРОЖИВАННЯ ТА ПОРІВНЯННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	392
<i>Г.Я. Ільницька-Гикавчук</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРОПЕРАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	399
<i>В. О. Однолько</i> СТАНДАРТНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЯКОСТІ У ВІТЧИЗНЯНОМУ РОЗВИТКУ ГОСТИННОСТІ.....	403
<i>T. Karpenko, O. Lakotova, D. Shyian, D. Sopov</i> FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF EXCURSIONS ACCORDING TO THE TOUR PROGRAMS OF TECHNOGENIC TOURISM (on the example of Kryvbas).....	409
<i>М. В. Белікова</i> ЕКСКУРСІЙНІ ТА МУЗЕЙНІ ПОСЛУГИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ДОСВІД УКРАЇНИ.....	413
<i>В. М. Маховка</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПОЛТАВЩИНІ.....	417
<i>Г.І. Гапоненко, К.І. Крутько</i> ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	422

<i>Н. А. Горожанкіна, З. В. Бойко</i> КВЕСТ-ЕКСКУРСІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ.....	432
<i>Т. Ю. Чайка</i> СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ТУРИЗМУ.....	436
<i>В. А. Худавердієва</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ: ВПЛИВ КОНЦЕПЦІЇ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	440
<i>Л. В. Забуранна, О. П. Трикіша</i> РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА ОСНОВІ ПРИРОДНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	450
<i>О. О. Носирєв, А. П. Литвиненко</i> ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ: СВІТОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ.....	456
<i>М. Д. Балджи, А. О. Мачулко</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ У ПОВОЄННИЙ ЧАС.....	461
<i>І. В. Поручинська</i> СПОРТИВНО-ПОДІЄВИЙ ТУРИЗМ ЯК СЕКТОР ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ.....	466
<i>В. А. Худавердієва, С. А. Бугай</i> МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ В ТУРИЗМІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	469
<i>О. О. Фастовець</i> РЕГІОНАЛЬНИЙ ВЕКТОР ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ 2022.....	479
<i>Н. М. Куреда, Є. Ю. Штена</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО КУРОРТНОГО ТУРИЗМУ	483
<i>М. В. Бєлобородова, В. І. Фірсєв</i> ОЗДОРОВЧИЙ ТА МЕДИЧНИЙ ТУРИЗМ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	486
<i>І. О. Бориславський</i> ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У БОТЕЛЯХ ТА ФЛОТЕЛЯХ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	491
<i>Д. В. Шиян, Н. А. Нєстерєнко</i> КВІТКОВИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	494
<i>С. М. Фіногєєва, Н. М. Колосінська</i> МОЖЛИВІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ ЯК СКЛАДНИКА ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	499
<i>І.О. Остапчук, Я. В. Тодосан</i> РОЗРОБКА УКЕНДНИХ ВИННИХ ТУРІВ ІЗ КРИВОГО РОГУ.....	504

І. В. Чайка ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЦЕ-ТУРИЗМУ ТА ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЯ.....	511
І. О. Остапчук, К. С. Лазарєва ТУРИСТИЧНІ КВЕСТИ. УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД	515
Розділ 6. Рекреаційно-туристичний потенціал України та його відновлення і використання	
С. В. Міхелі ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ.....	524
Б. Д. Кіндратюк ДЗВОНИ ТА ДЗВІНИЦІ В АРЕАЛІ КАРПАТ І ПРИКАРПАТТЯ: РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....	535
М. П. Мальська, О. М. Гаталяк, Н. М. Ганич СУЧАСНИЙ ХАРАКТЕР ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ІСТОРИЧНИХ МІСТ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	547
О. С. Гончарова ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ТА ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ СЕЛИЩА СТАРИЙ САЛТІВ: ПРОБЛЕМИ, МОЖЛИВОСТІ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	556
В.В. Мендерецький, У.І. Недільська, М.В. Марущак ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НІГІНСЬКОГО РЕГІОНУ (КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	562
О. Ф. Гелевера РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОЕКТОВАНОГО ЧОРНОЛІСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	570
І. М. Нетробчук ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В РОЖИЩЕНСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	580
Л. Б. Альтгайм ЗНАЧЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ.....	584
І. Р. Кузик, Р. В. Фентон, К. Р. Флінта ОЦІНКА ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	592
Ю. І. Жук РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ВОЄННИХ РЕАЛІЙ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ПРОГНОЗИ.....	601

О.О. Носирєв ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС ЯК СКЛАДОВА АКТИВІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	606
А.М. Манько, Ю.В. Зінько, Х.В. Ардан СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ СЕЛА КРИВОРІВНЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ ГУЦУЛЬЩИНИ.....	612
В. Р. Монастирський, Р. В. Ганич РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЧОРНОГІРСЬКОГО МАСИВУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	620
Н.В. Бакало ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЙНОЇ СПАДЩИНИ ПОЛТАВЩИНИ.....	633
Т.М. Безрукова НІМІ СВІДКИ БІОГРАФІЇ ГЕНІЯ. ПАМ'ЯТНИКИ ТА ПАМ'ЯТНІ ЗНАКИ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЖИТТЯМ І ДІЯЛЬНІСТЮ Г.С. СКОВОРОДИ НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	638
С.Є. Краснік РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАСНОГРАДСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	657
Л. А. Бондаренко, Б. О. Бочинський ВИКОРИСТАННЯ ІТ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ.....	664
О. О. Носирєв, А. А. Чернат СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	671
І. В. Левченко СВІТОВИЙ ДОСВІД ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТАНАЦІЙ.....	677
Є. Р. Сенічкіна СТАН ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛІКУВАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ТА ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ.....	681

УДК 796.5:615.8(477.86)

*Надія Вікторівна Мельник, к.геогр.н., доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ*

*Андрій Васильович Мельник, к.геогр.н., доцент,
доцент Інституту природничих наук і туризму,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

*Роман Євгенович Качаровський, магістр географії,
ст.лаборант кафедри економічної та соціальної географії,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк*

ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ НАПРЯМ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ТУРИЗМУ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ

Упродовж останніх років фокус уваги багатьох вітчизняних вчених направлений на дослідження лікувально-оздоровчого туризму як базового триггеру туристичного сектору України. Аналіз наукових публікацій показав певне розходження думок науковців щодо окреслення та змісту даного поняття. Зокрема, Гладкий О., Килівник В., Рудий Ю., Руда І., Марчук О., Кифяк В., Рутинський М., Петранівський В. розглядають лікувально-оздоровчий туризм в контексті медичного туризму. Мельник Л., Батиченко С., Михайліченко Г., Молодецький А., Остра В. визначають його як симбіоз лікування, оздоровлення та профілактики організму людини.

Погоджуємось з думкою Галасюк С., що лікувально-оздоровчий туризм – це, насамперед, поєднання лікувального (медичного і реабілітаційного) та оздоровчого (wellness- і spa-) різновидів туризму. Його можна визначити як оздоровчі тури в рекреаційні місцевості з метою отримання профілактичних процедур задля зміцнення імунітету, підтримання загального тону організму; відвідування spa- та фітнес-центрів, термальних ванн, а також участь в оздоровчих програмах для відновлення фізичних та нервово-психічних сил [1].

За кордоном твердження «лікувально-оздоровчий туризм» залишилось в матриці минулого, натомість поширена практика оперувати поняттям "Health tourism", під яким розуміють медичний та рекреаційний туризм. Україна підхоплює дану тенденцію. Так, у [Національній економічній стратегії України до 2030 року](#) [9] саме медичний і рекреаційний туризм визнано одними із п'яти пріоритетних напрямів для проєктів світового рівня, на підтримку яких на конкурсній основі буде направлено ресурси нової державної цільової програми.

Національною туристичною організацією України 2022 рік було проголошено Роком оздоровчого та медичного туризму. Упродовж 2020-2021 рр. у м. Київ проводився Міжнародний конгрес медичного та оздоровчого туризму (Global Healthcare Travel Forum) [7], що засвідчив підвищену зацікавленість іноземних туристів до напрямів відновлювальної медицини в Україні. Маємо вдалі приклади активного просування та популяризації послуг медичного та оздоровчого туризму на регіональному рівні. У Львові та Дніпрі сьогодні успішно функціонують Львівський кластер медичного туризму та Дніпровський медичний кластер.

У серпні 2020 р. відбувся Перший регіональний форум медичного туризму у Львові (Lviv Region Healthcare Tourism Forum), участь у якому взяли професійні постачальники медичних послуг Львівщини та провайдери медичного туризму Саудівської Аравії, Катару, Бахрейну, ОАЕ, Кувейту тощо [11].

Безумовно, значення лікувально-оздоровчого туризму в Україні у постконфліктний період буде зростати. Життя в умовах пандемії, військово-політичної турбулентності, загострення економічних проблем тощо, призведе до усвідомлення першочергового задоволення рекреаційних потреб, а відтак й активного розвитку ринку медичного та лікувально-оздоровчого туризму.

Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року в Україні визначає пріоритетним на державному та регіональному рівнях саме медичний та лікувально-оздоровчий туризм [12]. UNWTO окреслює даний напрям

туризму як один з ключових драйверів туристичного руху зі швидкими темпами зростання після спаду туристичної активності внаслідок світової пандемії Covid-19.

Метою нашого дослідження є оцінка конкурентних переваг лікувально-оздоровчого туризму як іміджевої складової туристичного сектору Івано-Франківщини.

Івано-Франківська область спеціалізується на ринку туристичних послуг України як дестинація культурно-пізнавального, гірськолижного, екологічного, фестивального туризму. Комплексне аналітико-практичне дослідження, проведене впродовж 2018 року в межах області показало, що лікувально-оздоровчий туризм не входить до Топ-5 найпопулярніших видів туризму за метою подорожі, займаючи тільки шосту позицію (9,8% від загальної кількості туристів) [14]. За даними державної служби статистики України у 2020 році в Івано-Франківській області послугами турапереторів і турагентів скористались 62479 осіб, з них 62415 обрали за мету подорожі дозвілля і відпочинок, 4 – лікування [3].

Представлені статистичні дані досліджуваного регіону соголосні із загальноукраїнськими тенденціями. Результати дослідження внутрішнього та виїзного туризму, проведеного в листопаді-грудні 2021 року на замовлення Державної агенції розвитку туризму (ДАРТ) [4], засвідчують, що Івано-Франківська область увійшла до п'ятірки найбільш популярних та найбільш відвідуваних туристичних дестинацій України. Проте, лише 14% респондентів надають перевагу лікувально-оздоровчому туризмі; 4% українців обирають основною метою подорожі оздоровчі та spa-тури; 1% – лікування тривалістю до 1 місяця. При цьому лєвова частка таких туристів припадає на вікову категорію 55-70 років. Суттєвих гендерних відмінностей не фіксуємо. До прикладу, з 8809 респондентів з різних куточків України 11% чоловіків та 16% жінок обирають лікувально-оздоровчий туризм головною метою подорожі. Середні витрати на рекреаційні послуги даного характеру (spa-, оздоровчі, спортивні заняття тощо)

складають 1680 грн. на одного туриста впродовж однієї доби, тоді як послуги з медичного обслуговування (лікування) – 2000 грн. [4].

Збільшити тривалість перебування туристів на території Івано-Франківської області, а відтак підвищити надходження від туристичного сектору можливо за рахунок диверсифікації туристичних послуг та фокусу уваги на розвиток лікувально-оздоровчого туризму.

Досліджуваний регіон має сприятливі природні рекреаційні ресурси, що можуть стати своєрідним базовим каркасом для пріоритетного розвитку лікувально-оздоровчого туризму. В даному аспекті домінантними являються кліматичні та бальнеологічні рекреаційні ресурси.

У межах Івано-Франківської області виявлено близько 300 проявів мінеральних вод різноманітних типів (з них 14 родовищ мають затверджені експлуатаційні запаси) з більш-менш рівномірною територіальною структурою в межах області. Це переважно води без специфічних компонентів, особливості яких визначаються основним іонним складом і загальною мінералізацією, а також вуглекислими, бромними, йодованими, з підвищеною температурою мінеральними водами. Зустрічаються аналоги «Нафтусі», «Моршинської», «Єсентуки», «Миргородської», «Полюстрівської» мінеральних вод.

Води без специфічних компонентів і властивостей (дебіт 8812 м³/добу) поширені на значній території в межах Івано-Франківського, Калуського, Коломийського районах. Попередньо оцінені запаси мінеральних вод такого типу становлять 175 м³/добу у межах Косівського, Верховинського, Надвірнянського, Івано-Франківського районах. З них активно використовується лише вода «Горянка», родовище якої розташоване в с. Новий Мізунь Калуського району та «Гута» в с. Гута Івано-Франківського району. Ресурси цих мінеральних вод становлять 3540 м³/добу [6].

Вуглекислі води мають поширення в південній частині області, у межах Верховинського району, у басейні р. Чорний Черемош. Води за складом і властивостями близькі до знаменитих кавказьких мінеральних джерел «Нарзан»

і «Казбегі». Запаси мінеральних вуглекислих вод за п'ятьма проявами оцінені в кількості 25,0 м³/добу. Сульфідні води поширені в Івано-Франківському, Калуському, Коломийському районах. Прогнозні ресурси сульфідних вод становлять 5130 м³/добу. Залізисті води поширені в південній і в південно-східній частинах області в межах Надвірнянського, Косівського і Верховинського районів. Запаси по 15 джерелах оцінені в кількості 120,0 м³/добу. Мінеральні содові води з оціночними запасами 30,0 м³/добу виявлені у Верховинському, Надвірнянському та Калуському районах. Хлоридно-натрієві й сульфатні розсоли (добовий дебіт 70 м³/добу) поширені смугою з північного заходу на південний схід територією Калуського та Івано-Франківського районів. Йод-бромні води перспективні для бальнеологічного та промислового використання (вміст броду в покладах коливається від 170 до 1055 мг/дм³, а йоду – відповідно у межах 15-1000,7 мг/дм³) приурочені до глибинних горизонтів Передкарпатського прогину [6].

На особливу увагу заслуговує Черченське родовище торфових лікувальних грязей, яке використовується для лікування захворювань опорно-рухового апарату, периферійної нервової системи, гінекологічних захворювань.

Конкурентною перевагою буде розташування медико-рекреаційних туристичних закладів області поряд з об'єктами природно-заповідного фонду.

Сьогодні в області функціонують понад 500 туристично-рекреаційних закладів на 20 тис. ліжко-місць [5]. На основі наявного потенціалу, який до слова, використовується неповно та мало ефективно, функціонують: бальнеогрязевий передгірний курорт Черче, санаторій-профілакторій «Джерело Прикарпаття», оздоровчий комплекс «Синьогора», сра-курорт «Буковель», лікувально-оздоровчий комплекс «Смерічка», санаторій «Косів», санаторій «Перлина Карпат».

Перспективний розвиток лікувально-оздоровчого туризму Івано-Франківщини реалізується через створення бальнеологічних курортів у місті Долина, селищах Ланчин та Делятин (Надвірнянщина); відновлення

функціонування кліматичного курорту Шешори як бальнеологічного (оздоровчо-лікувальна база курорту раніше включала водолікувальний комплекс на 20 ванн з місцевого мінерального природного джерела, а також хвойні, сірководневі, сірчано-бромні ванни). Найбільш сприятливими умовами для розміщення санаторно-курортних закладів володіють Надвірнянський (територія Ворохтянського туристичного центру, Яремчанської ТГ, де виявлено 5 джерел столово-мінеральних вод різного хімічного складу, дебету і лікувальних властивостей) та Верховинський райони (на околиці Верховинського туристичного центру).

На думку Гладкого О., біокліматичні умови Верховино-Путильського низькогір'я (Селятинська, Путильська), а також Яблоницької, Іліце-Верховинської рекреаційних зон, є найбільш сприятливими для організації медичного туризму санаторно-курортного типу в Українських Карпатах, і за цим показником мало поступаються популярним курортам Європи [2].

Задля подолання територіальної диспропорції соціально-економічного розвитку територіальних громад (за даними Агенції розвитку ОТГ Прикарпаття 80% туристів області відвідують Буковель та Яремче) варто активізувати розвиток туризму в локальних спільнотах області. У даному контексті варто навести успішний кейс Матеївецької громади на Коломийщині, де завершилась реалізація проєкту з розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Матеївецька ОТГ перемогла у конкурсі ініціатив місцевих карпатських громад у межах проєкту «Карпатська мережа регіонального розвитку», який впроваджується Єврорегіоном «Карпати-Україна». Це вдалий приклад кооперації місцевого туристичного бізнесу, який в перспективі може трансформуватись у туристичний кластер зі своєрідною туристичною айдентикою.

У межах ініціативи у селах Пилипи, Тростянка, Кропивище розробили три туристичні маршрути загальною протяжністю 41,5 км. На мапу проєкту нанесли 94 локації (санаторій «Золоті крилечка», джерело Джуркут, цех з виробництва кахелю, місцеві пасіки, овечі ферми тощо), встановили 12

інформаційних стендів та 20 вказівників. Для зручності систему навігації інтегрували на Google Maps [8]. Родзинкою відпочинку в громаді є подорож грінвейсами – зеленими шляхами, які зараз на піку популярності в Європі.

На реалізацію проекту облрада виділить майже 245 тис. грн, ще 66 тис. гривень на умовах співфінансування спрямують з місцевого бюджету ОТГ. У рамках реалізації проекту планують покращити інфраструктуру території, розробити та промаркувати два маршрути (протяжністю 40 км), а також створити лікувально-оздоровчий центр «Золоті крилечка». Сьогодні в санаторії «Золоті крилечка» провадять апітерапію – альтернативний метод лікування на основі продуктів бджільництва, у тому числі й сон на вуликах, який може разом замінити сра-процедури, заняття з медитації і перебування в санаторії.

Успішна реалізація такого проекту повинна стати дорожньою картою для інших локальних спільнот в умовах розвитку постконфліктного туризму в Україні. Уже сьогодні практично у кожному регіоні України впроваджена постковідна реабілітація, актуальною буде післявоєнна не тільки фізична, а й соціальна реабілітація.

Розуміємо, що деструктивні процеси, які мають місце у розбудові матеріально-технічної бази та інфраструктурного облаштування існуючих в області закладів санаторно-курортного комплексу унеможливають прогресивну траєкторію розвитку лікувально-оздоровчого туризму на сучасному етапі.

Наявні екзистенційні виклики можна подолати шляхом імплементації емерджентних стратегічних рішень. Дорожньою картою в даному керунку може стати досвід сусідньої Львівської області. У 2019 року Центром інформаційної підтримки бізнесу у м. Львів було проведено форум, присвячений розвитку медично-оздоровчого туризму в басейні річки Дністер [10].

Слідуючи світовим тенденціям, вперше на теренах України було запропоновано розвивати сектор економки МОРС (медичний, оздоровчий,

рекреаційний, спортивний туризм) як такий, що може мати системотвірний статус не тільки для туристично-рекреаційної галузі, а й для всієї економіки на регіональному рівні. Форум дозволив вийти на ті сенси, з якими можна працювати далі для перетворення наявного потенціалу на реальну економіку, а саме [10]:

- Концепція spa town за зразком відомих світових курортних центрів.
- Комплексний досвід відвідування – симбіоз лікування, реабілітації чи оздоровлення з послугами культурно-пізнавального та розважального характеру.
- Управління водними ресурсами – приклад все тих же spa towns в Європі, де один оператор управляє готельним комплексом та водним ресурсом, і надає безкоштовний доступ до води усім бажаючим, які переважно не живуть у готельних комплексах компанії.
- Підсилення інтегруючої ролі кластерів. Кластер може сфокусувати зусилля на одному з секторів МОРС, певному ринку (внутрішній ринок, конкретні зовнішні ринки або певний сегмент клієнтів), або вибрати напрямок для підсилення конкурентоспроможності, підвищенні стандартів сервісу або розробці нових унікальних продуктів, які об'єднують кілька компаній (комплексні продукти). Чіткий фокус може істотно розширити ринок для всіх гравців.

Література:

1. Галасюк, С. (2023). Концептуальні підходи до визначення терміну «лікувально-оздоровчий туризм». *Економіка та суспільство*, (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-8>.
2. Гладкий, О.В., Килівник, В.С., Рудий, Ю.Й., Руда, І.В., Марчук, О. В. (2022). Особливості розвитку медичного туризму в західних регіонах України. *Rehabilitation and Recreation*, (11), 90–95. <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.10>
3. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Звіт за результатами опитування «Проведення дослідження внутрішнього та виїзного туризму українців». ДАРТ URL: <https://cutt.ly/98rmtAH>
5. Івано-Франківська обласна державна адміністрація. Туризм. URL: <https://www.if.gov.ua/turizm>
6. Лікувальні мінеральні води Івано-Франківщини. URL: <https://cutt.ly/18tSEyk>.
7. Міжнародний конгрес медичного та оздоровчого туризму 5th Global Healthcare Travel Forum – GHTF 2021. URL: <https://itmed.org/news/mizhnarodnyy-kongres-medychnogo-ta-ozdorovchogo-turyzmu-5th-global-healthcare-travel-forum-ghtf-2021/>
8. На Франківщині з'явилися три лікувально-оздоровчі туристичні маршрути. URL: <https://cutt.ly/f8tO82n/>
9. Національна економічна стратегія на період до 2030 року. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
10. Перспективи медично-оздоровчого туризму. URL: <https://info.ppv.net.ua/mors/>
11. Перший регіональний форум медичного туризму у Львові. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2755321-na-lvivsini-startuvav-persij-regionalnij-forum-iz-medicnogo-turizmu.html>
12. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#n9>
13. Туристичний барометр України 2020. URL: <https://www.ntoukraine.org/assets/files/ntou-statistics-barometer-2020.pdf>
14. Який він – турист Івано-Франківської області? Івано-Франківщина туристична. URL: <https://cutt.ly/q8rmDGy>.

Наукове електронне видання

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого 2023 - 1 березня р., м. Харків)**

Матеріали подаються в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори.

**Відповідальний за випуск Зеленько О.О.
Комп'ютерна верстка: Тагільцева Н.В.
Коректор: Муромцева Ю.І.
Фото обкладинки Муромцева Ю.І.**

Ум. друк. арк. 30,9

Державний вищий навчальний заклад
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
м. Харків, 61002
вул. Алчевських, 29.